CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Jakie możliwości daje nieskoszony trawnik przed Twoją szkołą i w Soplicowie?

Odpowiadaj na globalne wyzwania

Europa o klimacie

Komisja Europejska

CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Co się stanie, gdy przestaniemy kosić trawnik?

Opisz, co widzisz na zdjęciu obok?

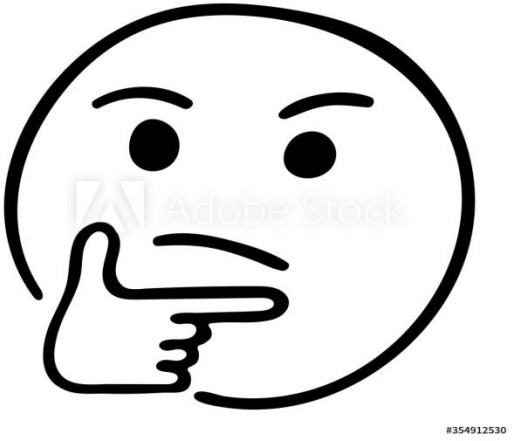

Odpowiadaj na globalne wyzwania

Europa o klimacie

Komisja Europejska

CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Miejsce akcji: nieskoszony trawnik

Bohaterowie: zioła

Odpowiadaj na globalne wyzwania

Europa o klimacie

Komisja Europejska

CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Zacytujmy fragmenty „Pana Tadeusza”

Księga I

„Panno święta, co Jasnej bronisz Częstochowy
I w Ostrej świecisz Bramie[2]! Ty, co gród zamkowy
Matka Boska, Opieka, Cud
Nowogródzki ki ochraniasz z jego wiernym ludem!
Jak mnie dziecko do zdrowia powróciłaś cudem
(Gdy od płaczącej matki[3], pod Twoją opiekę
Ofiarowany, martwą podniosłem powiekę;
I zaraz mogłem pieszo, do Twych świątyń progu
Iść za wrócone życie podziękować Bogu),
Tak nas powrócisz cudem na Ojczyzny łono.
Tymczasem przenoś moją duszę utęsknioną
Do tych pagórków leśnych, do tych łąk zielonych,
Szeroko nad błękitnym Niemnem rozciągnionych;
Do tych pól malowanych zbożem rozmaitem,
Wyzłacanych pszenicą, posrebrzanych żytem;
Gdzie bursztynowy świerzop , gryka jak śnieg biała,
Gdzie panieńskim rumieńcem dzięcielina pała,
A wszystko przepasane jakby wstęgą, miedzą
Zieloną, na niej z rzadka ciche grusze siedzą.
Śród takich pól przed laty, nad brzegiem ruczaju,
Na pagórku niewielkim, we brzozowym gaju,
Dom
Stał dwór szlachecki…”

„Biegał po całym domu i szukał komnaty,
Gdzie mieszkał dzieckiem będąc, przed dziesięciu laty”.

(…)

„A na oknach donice z pachnącymi ziołki,
Geranium, lewkonija, astry i fijołki. *(…)*
Podróżny stanął w jednym z okien — nowe dziwo:
W sadzie, na brzegu niegdyś zarosłym pokrzywą,
Był maleńki ogródek ścieżkami porznięty,
Pełen bukietów trawy angielskiej i mięty.
Drewniany, drobny, w cyfrę powiązany płotek
Połyskał się wstążkami jaskrawych stokrotek;”

CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Zacytujmy fragmenty „Pana Tadeusza”

Księga I

„Panno święta, co Jasnej bronisz Częstochowy
I w Ostrej świecisz Bramie[2]! Ty, co gród zamkowy
Matka Boska, Opieka, Cud
Nowogródzki ki ochraniasz z jego wiernym ludem!
Jak mnie dziecko do zdrowia powróciłaś cudem
(Gdy od płaczącej matki[3], pod Twoją opiekę
Ofiarowany, martwą podniosłem powiekę;
I zaraz mogłem pieszo, do Twych świątyń progu
Iść za wrócone życie podziękować Bogu),
Tak nas powrócisz cudem na Ojczyzny łono.
Tymczasem przenoś moją duszę utęsknioną
Do tych pagórków leśnych, do tych łąk zielonych,
Szeroko nad błękitnym Niemnem rozciągnionych;
Do tych pól malowanych zbożem rozmaitem,
Wyzłacanych pszenicą, posrebrzanych żytem;
Gdzie **bursztynowy świerzop, gryka** jak śnieg biała,
Gdzie panieńskim rumieńcem **dzięcielina** pała,
A wszystko przepasane jakby wstęgą, miedzą
Zieloną, na niej z rzadka ciche grusze siedzą.
Śród takich pól przed laty, nad brzegiem ruczaju,
Na pagórku niewielkim, we brzozowym gaju,
Dom
Stał dwór szlachecki…”

„Biegał po całym domu i szukał komnaty,
Gdzie mieszkał dzieckiem będąc, przed dziesięciu laty”.

(…)

„A na oknach donice z pachnącymi ziołki,
Geranium, lewkonija, astry i fijołki. *(…)*
Podróżny stanął w jednym z okien — nowe dziwo:
W sadzie, na brzegu niegdyś zarosłym pokrzywą,
Był maleńki ogródek ścieżkami porznięty,
Pełen bukietów trawy angielskiej i **mięty**.
Drewniany, drobny, w cyfrę powiązany płotek
Połyskał się wstążkami jaskrawych **stokrotek**;”

CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

„bursztynowy świerzop”

Świerzopem nazywano również gorczycę polną, tzw. ognichę, o złocistożółtych kwiatach

Nad znaczeniem słowa "świerzop" w tym przypadku zastanawiało się wielu językoznawców, jednak sprawa nie została do końca rozstrzygnięta. Konrad Górski stawiał na gorczycę polną, jednak Stanisław Pigoń twierdził, że idzie o rzepak.

Źródło:https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/64/Sinapis_arvensis_%E2%80%94_Flora_Batava_%E2%80%94_Volume_v2.jpg

CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

„panieńskim rumieńcem dzięcielina pała”

Źródło: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:78_Trifolium_pratense_L.jpg

Dzięcielina – dawna regionalna nazwa różnych gatunków roślin pastewnych z rodziny bobowatych (motylkowatych), zwłaszcza koniczyny, lucerny sierpowatej i sparcety siewnej.

CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

„Był maleńki ogródek ścieżkami porznięty,
Pełen bukietów trawy angielskiej i mięty”.

Mięta (Mentha L.) – rodzaj roślin z rodziny jasnotowatych

Używana jest jako zioło o specyficznym, miętowym aromacie, w kuchni, ale także w ziołolecznictwie.

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Mi%C4%99ta#/media/Plik:Mentha_%C3%97_piperita_-_K%C3%B6hler%E2%80%93s_Medizinal-Pflanzen-095.jpg

CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

„Drewniany, drobny, w cyfrę powiązany płotek
Połyskał się wstążkami jaskrawych stokrotek;”

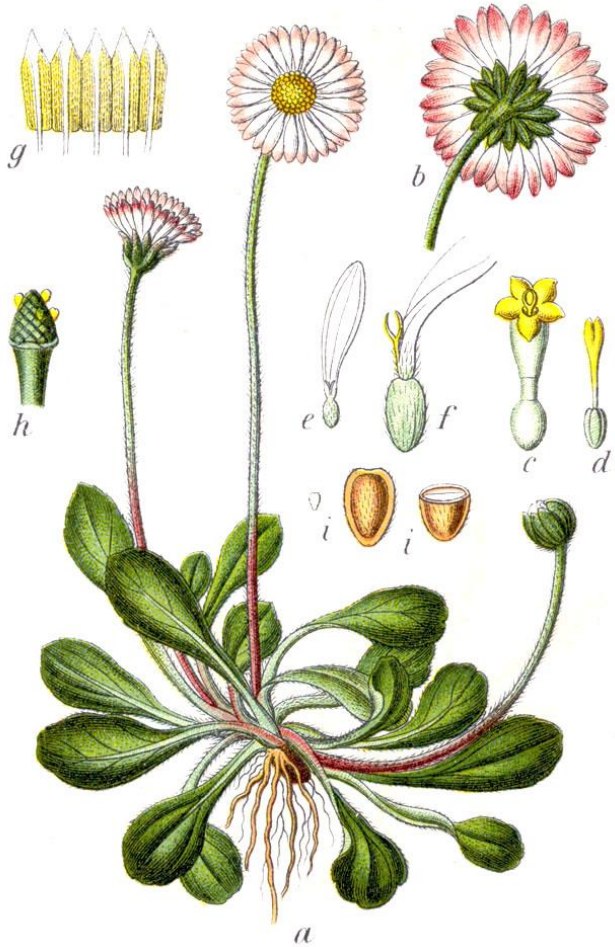

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Stokrotka#/media/Plik:Bellis_perennis_Sturm9.jpg

Stokrotka pospolita, s. łąkowa, s. trwała – gatunek rośliny z rodziny astrowatych.

Właściwości lecznicze tej rośliny są znane od tysiącleci. Środki roślinne stosowano na długo zanim zastąpiono je preparatami syntetycznymi.

Odpowiadaj na globalne wyzwania | Europa o klimacie

Komisja Europejska

Tak o ochronie środowiska przyrodniczego mówi przewodnicząca Komisji Europejskiej, Ursula von der Leyen:

„Przywrócenie przyrody do zdrowego stanu jest bardzo ważne dla naszego dobrego samopoczucia fizycznego i psychicznego. Przyroda jest naszym sprzymierzeńcem w walce ze zmianą klimatu i epidemiami chorób. Jest to również element naszej strategii wzrostu gospodarczego, Europejskiego Zielonego Ładu, oraz ożywienia gospodarczego w Europie. Musimy oddać naszej planecie więcej niż jej zabieramy”.

CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Zadanie dodatkowe nr. 1:

Zamień szkolny trawnik w łąkę na wzór tej soplicowskiej. Jeśli warunki Wam na to nie pozwalają, zasiejcie rośliny, o których można przeczytać w *Panu Tadeuszu*.

Odpowiadaj na globalne wyzwania

Europa o klimacie

Komisja Europejska

CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Zacytujmy fragmenty „Pana Tadeusza”

Księga III

„A Hrabia bokiem, między wielkie końskie **szczawie**,
Między liście **łopuchu**, na rękach, po trawie,
Skacząc jak żaba, cicho przyczołgał się blisko,
Wytknął głowę i ujrzał cudne widowisko”.

„Jak wiankiem gwiazd, świeciły w zbożu jak w przezroczu,
Pomiędzy kukuruzy złocistymi laski,
I angielską trawicą posrebrzaną w paski,
I **szczyrem koralowym**,
i **zielonym ślazem**;
Których kształty i barwy mieszały się razem
Niby krata ze srebra i złota pleciona…”
„W szmaragdzie bujnych traw, na **krwawnikowym** szalu, …”

CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Zacytujmy fragmenty „Pana Tadeusza”

Księga IX

„Stała w ogrodzie, prawie pod samym parkanem,
O który się opierał Ryków swym trójgranem,
Wielka stara sernica, budowana w kratki
Z belek na krzyż wiązanych, podobna do klatki.
W niej świeciły się białych serów mnogie kopy;
Wkoło zaś wahały się suszące się snopy
Szałwi, benedykty kardy, macierzanki:
Cała zielna domowa apteka Wojszczanki”.

Odpowiadaj na globalne wyzwania | Europa o klimacie

Komisja Europejska

CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

„Między liście łopuchu, na rękach, po trawie, Skacząc”

Źródło: Arctium lappa, Pethan, 2005, Niemcy (CC BY-SA 3.0)

Łopian większy (Arctium lappa L.) – gatunek rośliny z rodziny astrowatych. Inne (ludowe) nazwy: łopuch, głowacz, kostropień, topień, dziady. Jest rośliną pospolitą na terenie całej Polski.

CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

„A Hrabia bokiem, między wielkie końskie szczawie”

Szczaw koński jest bliskim krewnym szczawiu zwyczajnego, zwany również szczawiem kędzierzawym i kobylakiem. Surowcem zielarskim jest korzeń.

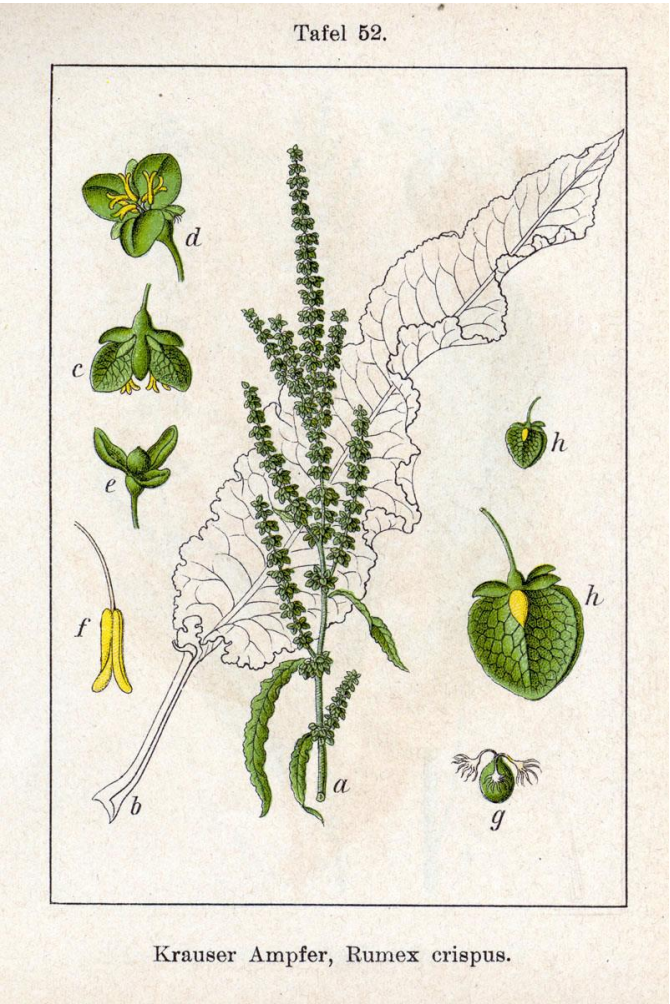

Autor: Johann Georg Sturm via Wikimedia Commons

Odpowiadaj na globalne wyzwania | Europa o klimacie

Komisja Europejska

CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

„Jak wiankiem gwiazd, świeciły w zbożu jak w przezroczu,
Pomiędzy kukuruzy złocistymi laski,
I angielską trawicą posrebrzaną w paski,
I szczyrem koralowym,
i zielonym ślazem”

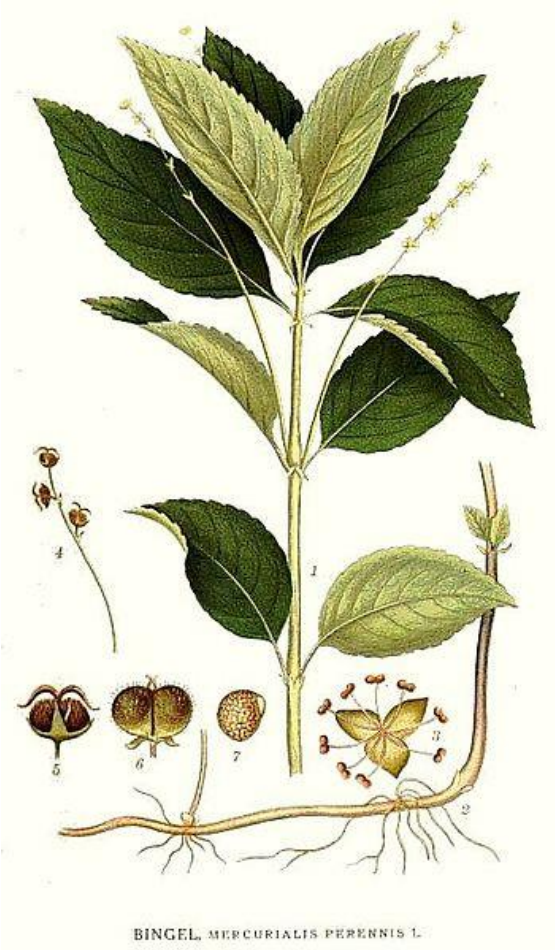

Źródło: Bingel, Mercurialis perennis L.

Szczyr trwały (Mercurialis perennis) - roślina dość pospolita od niżu po niższe położenia górskie. Jest trująca, ale też wykorzystywana jako lecznicza i barwierska.

Odpowiadaj na globalne wyzwania | Europa o klimacie

Komisja Europejska

CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

„Jak wiankiem gwiazd, świeciły w zbożu jak w przezroczu,
Pomiędzy kukuruzy złocistymi laski,
I angielską trawicą posrebrzaną w paski,
I szczyrem koralowym,
i zielonym ślazem”

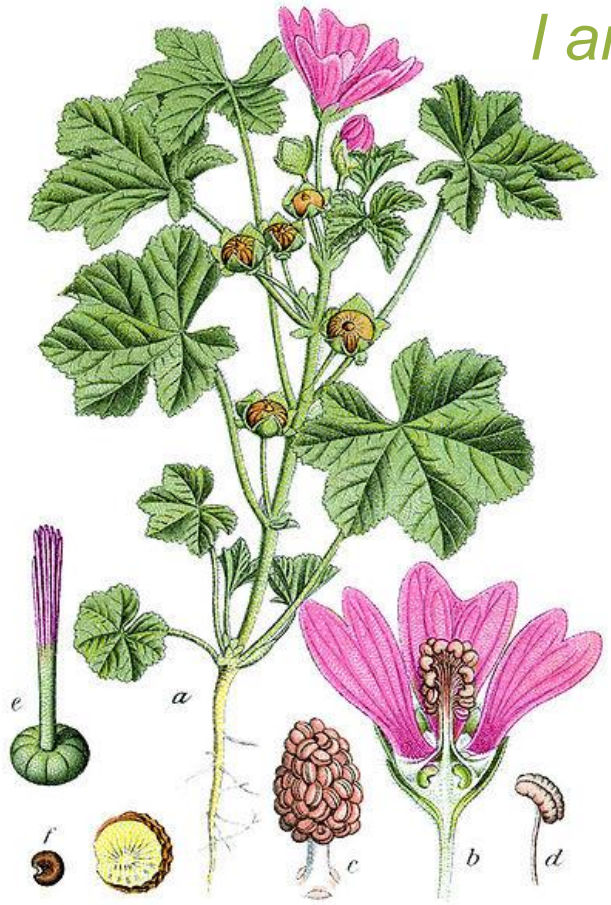

Źródło: Johann Georg Sturm (Painter: Jacob Sturm), Public domain, via Wikimedia Commons

Ślaz to roślina wykorzystywane leczniczo. Młode liście są spożywane jako warzywo.

Odpowiadaj na globalne wyzwania | Europa o klimacie

Komisja Europejska

CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

„W szmaragdzie bujnych traw, na krwawnikowym szalu, W sukni długiej, jak gdyby w powłoce koralu”

Źródło: Franz Eugen Köhler, Köhler's Medizinal-Pflanzen, via Wikimedia Commons

Łacińska nazwa krwawnika pochodzi od mitycznego Achillesa, który miał używać tego ziela do leczenia ran. Uleczył nim ponoć Telefosa, którego uprzednio zranił włócznią.

CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

„Wkoło zaś wahały się suszące się snopy Szałwi”

Łacińska szałwi pochodzi od słowa salvus oznaczającego ocalony, nietknięty, żywy. Szałwia, nazywana w Europie ambrozją, była zarówno popularnym środkiem antyseptycznym, jak i przyprawą.

Autor: Amédée Masclef, via Wikimedia Commons

Odpowiadaj na globalne wyzwania

Europa o klimacie

Komisja Europejska

CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Źródło: Franz Eugen Köhler, Köhler's Medizinal-Pflanzen, via Wikimedia Commons

Suszące się snopy benedykty kardy…

… czyli drapacz lekarski to najbardziej dramatyczna w całym dziele roślina. Pojawia się w księdze zatytułowanej Bitwa.

CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

„Wkoło zaś wahały się suszące się snopy Szałwi, benedykty, kardy, macierzanki”.

Macierzanka (Thymus)

Wszystkie gatunki macierzanki mają większe lub mniejsze właściwości lecznicze ze względu na zawartość olejku eterycznego.

Autor: LuckyLion, CC BY 3.0, via Wikimedia Commons

CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Zadanie dodatkowe nr. 2:

Stwórzcie Poradnik zielarski, w którym opiszeszecie właściwości i zastosowanie poznanych roślin. Możesz wykorzystać dowolne narzędzie, np. Book Creator.

Skorzystajcie ze slajdów 10 - 20 i informacji zebranych w Internecie, np.:

https://www.ekologia.pl/wiedza/ziola/

https://www.swiatkwiatow.pl/poradnik-ogrodniczy/ziola-i-ich-wlasciwosci-id756.htm

CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Dziękujemy za uwagę!

Autorka:
Ewa Sak-Grzelczak

Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej

ul. Noakowskiego 10
00-666 Warszawa

www.ceo.org.pl
www.blog.ceo.org.pl

Kontakt

justyna.zamojda@ceo.org.pl

Odpowiadaj na globalne wyzwania

Europa o klimacie

Komisja Europejska